SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: HE 7/2021 vp HE eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta

Kirjallinen lisäselvitys

Suomen Asianajajaliitto (AA Antti Riihelä) oli kuultavana lakivaliokunnassa 26.10.2021 koskien hallituksen esitystä HE 7/2021. Kuulemisen jälkeen Asianajajaliitolta on pyydetty lisäselvitystä koskien lähinnä symbolisen lainsäädännön kieltoa.

Asianajajaliitto toteaa vielä kertaalleen, että lainsäädännön taustalla on sinänsä erittäin tärkeinä pidettävät tavoitteet. Ongelmana asiassa on pidettävä sitä, että ehdotetulla sääntelyllä ei olisi suoraa muutosta jo voimassa olevaan oikeustilaan, koska tällaisen erityisen sukupuoleen liittyvän motiivin voidaan jo nykyisin tosiasiallisesti vaikuttavan rangaistusta koventavasti rikoslain 6 luvun 5 §:n 1 momentin 4) kohdan tunnusmerkistön *niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta* perusteella. Asianajajaliitto katsoo, että rikolliseen tekoon, jonka ainoana tai pääasiallisena motiivina olisi uhrin sukupuoli, tulisi epäilyksettä sovellettavaksi edellä mainittu lainkohta. Ehdotuksessa on siten symbolisen lainsäädännön piirteitä.

Perustuslakivaliokunta on ainakin lausunnoissaan PeVL 5/2009 (s. 3) ja PeVL 29/2001 (s. 4) kiinnittänyt huomiota kieltoon säätää puhtaasti symbolista rikoslainsäädäntöä. Ensimmäisessä lausunnossa oli kyse siitä, ettei rangaistussäännöstä käytännössä voinut, eikä poliisin ollut tarkoituskaan sitä valvoa, eli rangaistavan käyttäytymisen alaa olisi laajennettu ilman tosiasiallisia vaikutuksia lainkäyttöön. Viimeksi mainittu lausunto koski puolestaan tilannetta, jossa rangaistavan käyttäytymisen alaa olisi laajennettu ilman riittävää konkretiaa. Perustuslakivaliokunta ei pitänyt viimeksi mainittua tilannetta ongelmallisena rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vuoksi, vaan nimenomaan symbolisen rikosoikeuden kiellon kannalta. Viimeksi mainitussa lausunnossa perustuslakivaliokunta totesi selkeästi, että ”kriminalisoinnilla on lähinnä symbolinen merkitys, eikä rikoslakia valiokunnan mielestä pidä käyttää tällaiseen tarkoitukseen".

Käsillä olevasta lakiehdotuksesta tiettyjä eräitä laillisuusperiaatteeseen liittyviä kysymyksiä, joihin eräät kuultavat viittasivat. Asianajajaliitto kuitenkin katsoo, että olennaisin ongelmatiikka liittyy nimenomaan symbolisen lainsäädännön kieltoon. Ehdotushan ei Asianajajaliiton kannan mukaan muuta oikeustilaa lainkaan. Perustuslakivaliokunnan aiemmat lausunnot koskivat ehdotuksia, joissa rangaistavan menettelyn alaa olisi sinänsä laajennettu, mutta ongelmat liittyivät sekundäärisiin kysymyksiin (puuttuvat valvontamahdollisuudet ja säännöksen epämääräisyys). Käsillä olevassa ehdotuksessa sen sijaan ollaan tietyllä tapaa aivan symbolisen lainsäätämisen ytimessä.

Lisäksi ehdotetun koventamisperusteen (motivaatiotaustan) mukainen rikosteko olisi käytännössä äärimmäisen harvinainen. Symbolisen lainsäädännön laatimista vastaan puhuu sen vuoksi myös rikosoikeuden viimesijaisuusperiaate, eli *ultima ratio* -periaate.

Helsingissä, 4. päivänä marraskuuta 2021
Suomen Asianajajaliitto

Antti Riihelä
asianajaja, varatuomari
Helsinki